

Müteşabih ayetlerin olduğunu bildiren ayetler (Âl-i İmran, 3/7) Kur'an'ın apaçık bir kitap olduğunu bildiren ayet (Nahl, 16/89) çelişmiyor mu?

ateistlerecevap.org/2018/05/mutesabih-ayetlerin-oldugunu-bildiren-ayetle-al-i-imran-3-7-kuranin-apacik-bir-kitap-oldugunu-bildiren-ayet-nahl-16-89-celismiyor-mu.html
by Ateistlere Cevap -

May 9, 2018

[stextbox id='warning']Lütfen Yazıyı Sonuna Kadar Okuyun![/stextbox] [stextbox id='alert']

“Sana kitabı indiren O’dur. Onun (Kur’an) bir kısım âyetleri muhkemdir, ki bunlar kitabın esasıdır; diğerleri ise müteşâbihtir. Kalplerinde eğrilik bulunanlar, fitne çıkarmak ve onu (kişisel arzularına göre) te’vil etmek için ondaki müteşâbihlerin peşine düşerler. Halbuki onun te’vilini ancak Allah bilir; bir de ilimde yüksek payeye erişenler. Derler ki: Ona inandık, hepsi Rabbimiz katındandır. (Bu inceliği) yalnız akliselim sahipleri düşünüp anlar.” (Âl-i İmran, 3/7)

“Yine o gün her ümmetten kendileri hakkında birer tanık çıkaracağız; seni de bu kimseler hakkında tanık yapacağız. Bu kitabı sana her konuda açıklama getiren bir rehber, bir hidayet ve rahmet kaynağı, Allah’a gönülden bağlananlar için bir müjde olarak indirdik.” (Nahl, 16/89)

[/stextbox]

– Birinci ayette (Âl-i İmran, 3/7) Kur’an’daki mesajları barındıran ifadelerin iki kısma ayrıldığına; bunlardan bir kısmı manası açık, anlaşılabilir (**muhkem**) olduğuna; diğer kısmı ise, manası derin ve bu derinlikten kaynaklanan bir kapalılığı olduğuna ve değişik manalara ihtimali olan (**müteşabih**) ifadeler olduğuna vurgu yapılmıştır.

Bu ifadelerden anlaşılıyor ki, Kur’an’daki müteşabih ifadeler, muhkem ifadelerinden farklı olarak, ancak ilimde derinleşmiş râsîh alimler tarafından bilinebilecek ifadelerdir.

Selef alimleri ayetteki “**Allah**” lafaza-i celalde vakıf yapmış ve ayetten “**Müteşabihleri sadece Allah bilir.**” manasının çıkardıkları bilinmektedir. Biz **Halef alimlerinin** görüşlerinin daha makbul olduğunu düşünüyoruz. Bizim ifadelerimiz buna göre değerlendirilmelidir.

İkinci ayette (Nahl, 16/89) ise, Kur’an’ın ifade tarzına dair değil, muhtevasının geniş kapsamına işaret edilmiştir. Bu ayette ise “**her şeyin apaçık anlatıldığı**” değil, “**her şeyin açıklandığı**”na vurgu yapılmıştır. Bunu şöyle anlamak mümkündür:

a) Bu ayette zikredilen “**her şeyin açıklanması**”ndan maksat, (gerçek anlamda her şey değil) insanların muhtaç olduğu helal-haram, ceza-mükâfat gibi hakikatlerdir. (Taberi)

Kur’an’da, vahyin temel mesajları olan **dinin emir ve yasaklarıyla** ilgili her şeyin açıklaması vardır (Taberî, ilgili ayetin tefsiri). Ancak bu açıklamaların bir kısmı **açıkça**, diğer bir kısmı da **işaret yoluyla** ifade edilmiştir. (Semarkandî, ilgili ayetin tefsiri).

b) Bu ayette zikredilen hususlar, müteşabih kısmıyla değil, açık olarak ifade edilen muhkem denilen kısmıyla alakalı olup bunlara işaret edilmiştir. Ayetin sibakı / önceki ifadeleri bunu desteklemektedir.

Ayetin meali: “**O gün her ümmetin içinden kendilerine birer şahit göndereceğiz. Seni de hepsinin üzerine şahit olarak getireceğiz. Ayrıca bu Kitab’ı da sana, her şey için bir açıklama, bir hidayet ve rahmet kaynağı ve Müslümanlar için bir müjde olarak indirdik.**” şeklindedir.

Görüldüğü gibi, ayetin önceki ifadeleri ahiretle alakalıdır. Ceza ve mükâfat yeri olan **ahirette bütün insanlar müteşabihlerden değil, yalnız muhkemlerden sorumlu olacaklardır.** Yeter ki derinleşmiş olan alimler dışındaki insanlar bu müteşabihlerin manasını Allah’ın ilmine havale etsinler ve Allah’ın muradının hak olduğuna iman etmiş olsunlar.

– **Bunu biraz daha açıklayabiliriz:**

* Kur’an’da muhkem ve müteşabih kavramları farklı yönleriyle söz konusu edilmiştir. Buna göre, bizim konumuzdaki iki ayetten biri olan Âl-i İmran suresinin 7. ayetinde, Kur’an’ın bir kısmının muhkem bir kısmının ise müteşabih olduğu ifade edilmiştir. Bunların ne anlama geldiğine biraz önce işaret edilmiştir.

* “**(Bu kur’an) ayetleri muhkem kılınmış bir kitaptır.**” (*Hûd, 11/1*) mealindeki ayette, Kur’an’ın tamamının nazım örgüsü ve harika üslubu bakımından sağlam, mükemmel (muhkem) olduğu ifade edilmiştir.

* “**Allah sözün en güzelini, birbiriyle uyumlu / müteşabih ve ikişerli bir kitap olarak indirdi.**” (*Zümer, 39/23*) mealindeki ayette ise, Kur’an’ın tamamının müteşabih, anlam bakımından birbiriyle uyumlu, ifade tarzı bakımından birbirine benzeşen bir kitap olduğuna işaret edilmiştir.

İşte Nahl suresinin 89. ayetinde, Kur’an’ın muhkem olan konularına işaret edilmiştir.

c) Fahrüddin Razi’ye göre, Kur’an’ın bu ayetinde her şeyin apaçık olduğu değil, her şeyin açıklandığı beyan edilmiştir. İlimler dini ve gayr-ı dini olmak üzere iki kısımdır. Dini olmayan ilmin Kur’an’da yeri yoktur. Dini olan ilimler de iki kısımdır: **Usul ilimleri** / temel esaslarla ilgili ilimler; **Furu ilimleri** / detayların bilgisi. Usul ilimlerinin tamamı Kur’an’da mevcuttur. Furu denilen detaylar ise, “**Beraet-i zimmet asıldır.**” kaidesi gereğince, insanların ihtiyaç duyduğu her şey Kur’an’da vardır. Kur’an’da olmayan şeylerden insanlar sorumlu değildir. (*Razi; Zemahşeri*)

d) Dil bilimcilerine göre, ayette söz konusu edilen “**TİBYAN**” kelimesi, bir masdar ismi olup “**beyan**” anlamına gelir. Beyan ise, açık olmak değil, açıklamak manasınadır. (*Razi*) Şunu da çok iyi biliyoruz ki, her açıklaması yapılan şey, herkes için açık-seçik anlamına gelmez.

e) İbn Mesud’a göre ayette yer alan “**her şeyin beyanı**” ifadesi dini ve dünyevi her türlü ilmin içermesi anlamına gelir. (*İbn Kesir*) Buna göre insanların din ve dünya ile ilgili ihtiyaç duyduğu her ilim, her şeyin açıklaması vardır. (*İbn Kesir*)

Demek ki, her şeyin açıklanması, her şeyin açık-seçik olarak herkes tarafından bilinecek türden olması anlamına gelmez. İnsanların faydasına olan her ilim Kur’an’da açıklanmıştır. Ancak bir kısmı, açık-seçik olarak, bir kısmı da remiz ve işaretler nevinden yer almıştır.

Hadislerin beyan ettiği, sahabelerin anladığı, İslam ümmetinin kavradığı bütün ilimlerin kaynağı Kur'an'dır. (krş. İbn Aşur)

Özetlersek; bütün bu açıklamalardan anlaşılın şudur: **Soruda geçen iki ayet arasında bir çelişki yoktur.** Biz bu açıklamalarımızda görünürde sorun teşkil eden iki kavramın üzerinde durduk. **Birisi,** soruda yer alan açıklık kavramı. **Diğeri** “her şeyin Kur'an'da olduğu” ifadesi.

Âl-i İmran suresindeki ayette, ayetlerin bir kısmı muhkem olup *-premsip olarak-*alimler tarafından kolaylıkla anlaşılabilieceğine, diğeri bir kısmı ise müteşabih olup, ancak ilimde derinleşmiş alimler tarafından anlaşılabilieceğine işaret edilmiştir.

Nahl suresindeki ayette ise, ayetlerin muhkem veya müteşabih özelliklerine değil, onların muhtevasına / içeriğine işaret edilmiştir.